

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Velkommen

Sunde køer dør ikke...

Sabro Kro

3. juni 2015

Erling Kristensen & Esben Jakobsen
Eksterne konsulenter

Program

0930: Morgenkaffe og fælles introduktion

10.00-10.40: Introduktion af projektets historik, Erling

10.40-11.00: Introduktion til projektet, Peter

11.00-11.10: Præsentation af deltagere i teams

11.10-11.40: Hvad dør kørerne af i Danmark?, Esben

11.15-11.17: <https://www.youtube.com/watch?v=yR0IWICH3rY>

11.17-12.00: Motivation; evnen til at flytte sig (selv), Esben

12.00-12.45: Frokost

12.45-13.00: Når du siger død, hvad mener du så?

13.00-13.30: Hvor er 'dødelighed' i DMS?

13.30-14.10: Hvordan håndteres obduktionsmateriale?

14.10-14.30: Opsummering og afslutning

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Meningen – eller historien

- Dødelighed
  - hvad vil vi egentlig?
  - hvem er vi?

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne
- Mandskab

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne
- Mandskab
- Viden

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne
- Mandskab
- Viden
- Tro

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne
- Mandskab
- Viden
- Tro
- Foder

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne
- Mandskab
- Viden
- Tro
- Foder
- Kommunikation

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Dødsårsager i danske malkekvægsbesætninger

- Klove/ben
- Overblik
- Pasningsrutiner
- Rådgivning
- Opstaldning
- Prioritering/Fokus
- Økonomi
- Hygiejne
- Mandskab
- Viden
- Tro
- Foder
- Kommunikation

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Simherd-overvejelser

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

MÅL^{7.}_{12.}

3 1/2 % Køer
5 % Kalve

Hvornår

< 1/4 2013

Hvad

1. Pasningsrutin - Ben - kløve
2. Hygiejne - viden.
Optaldning - gulv
3. Priotenig - foder
Kommunikation
Økonomi

Hvordan

1. Registreringer
2. Sengemiljø
3. Fellesmøde kløve

1. Liste over rutiner
2. Godtyspr
Blodpr - ab
3. Priotenig
mede/individuel

Hvem

Hvornår

Pia/Kim < 1/5
Pia/Mon < 1/5
Pia Gite < 1/5
Kim < 1/5
Kim < 1/5

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Hvem, hvad, hvornår

Fokus på dødelighed

Deltagere			
Landmand : L		CHR :XXXXX	
Kvægbrugsrådgiver : K			
Dyrlæge: D			
Prioritering af indsatsen			
	L	K	D
1.prioritet - køer	Rutiner - goldkøer	Rutiner	Rutiner - repro
2.prioritet - køer	Klove/ben	Skåneopstaldning	Kommunikation
3.prioritet - køer	Overblik	Mandskab	Klove/ben
Fælles prioriteringer og beslutning			
Hvad	Hvordan	Hvem	Hvornår
Risikokøer	Goldkøer - foder - repro - nykælvare	L D – data skal bringes i anvendelse	< 1/5
Mandskab/kommunikation	LEAN Kalve SOP	L K	< 1/5
Klove/ben	Registreringer forbedres og kvalitetssikres	F, D og klovbeskærer	< 1/5 Den Europæiske Land Danmark og
Målsætninger			
	Aktuel	Mål	Hvornår
Dødelighed køer	11%	5%	< 1/4 2013 Ministeriet for Fødevarer Landbrug og Fiske

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Resultater 2012

Nr	Start	1	Midt	2	Slut	3	SimHerd	M	F	P
1	12%	April	12%	Sep	13%	Jan	103.000	+	-	+
2	10%	April	10%	Sep	10%	Jan	215.000	+	+	+
3	08%	April	07%	Okt	07%	Jan	159.000	+	+	-
4	07%	April	07%	Sep	06%	Jan	147.000	-	-	-
5	12%	April	09%	-	08%	Jan	456.000			
6	11%	April	17%	Okt	15%	Jan	454.000	-	-	-
7	07%	April	05%	Okt	05%	Jan	278.000	+	+	-
8	11%	Maj	06%	Nov	06%	Jan	116.000	+	-	-
9	12%	Maj	08%	Nov	05%	Jan	145.000	+	-	-
10	17%	Maj	08%	Nov	06%	Jan	179.000	+	+	+
11	10%	Juni	08%	Dec	09%	Jan	249.000	+	-	-
12	13%	Juni	10%	Dec	11%	Jan	215.000	+	-	-

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Landmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Resultater 2012

Nr	Start	1	Midt	2	Slut	3	SimHerd	M	F	P
1	12%	April	12%	Sep	13%	Jan	103.000	+	-	+
2	10%	April	10%	Sep	10%	Jan	215.000	+	+	+
3	08%	April	07%	Okt	07%	Jan	159.000	+	+	-
4	07%	April	07%	Sep	06%	Jan	147.000	-	-	-
5	12%	April	09%	-	08%	Jan	456.000			
6	11%	April	17%	Okt	15%	Jan	454.000	-	-	-
7	07%	April	05%	Okt	05%	Jan	278.000	+	+	-
8	11%	Maj	06%	Nov	06%	Jan	116.000	+	-	-
9	12%	Maj	08%	Nov	05%	Jan	145.000	+	-	-
10	17%	Maj	08%	Nov	06%	Jan	179.000	+	+	+
11	10%	Juni	08%	Dec	09%	Jan	249.000	+	-	-
12	13%	Juni	10%	Dec	11%	Jan	215.000	+	-	-

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Landmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Resultater 2012

Nr	Start	1	Midt	2	Slut	3	SimHerd	M	F	P
1	12%	April	12%	Sep	13%	Jan	103.000	+	-	+
2	10%	April	10%	Sep	10%	Jan	215.000	+	+	+
3	08%	April	07%	Okt	07%	Jan	159.000	+	+	-
4	07%	April	07%	Sep	06%	Jan	147.000	-	-	-
5	12%	April	09%	-	08%	Jan	456.000			
6	11%	April	17%	Okt	15%	Jan	454.000	-	-	-
7	07%	April	05%	Okt	05%	Jan	278.000	+	+	-
8	11%	Maj	06%	Nov	06%	Jan	116.000	+	-	-
9	12%	Maj	08%	Nov	05%	Jan	145.000	+	-	-
10	17%	Maj	08%	Nov	06%	Jan	179.000	+	+	+
11	10%	Juni	08%	Dec	09%	Jan	249.000	+	-	-
12	13%	Juni	10%	Dec	11%	Jan	215.000	+	-	-

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Resultater 2012

Nr	Start	1	Midt	2	Slut	3	SimHerd	M	F	P
1	12%	April	12%	Sep	13%	Jan	103.000	+	-	+
2	10%	April	10%	Sep	10%	Jan	215.000	+	+	+
3	08%	April	07%	Okt	07%	Jan	159.000	+	+	-
4	07%	April	07%	Sep	06%	Jan	147.000	-	-	-
5	12%	April	09%	-	08%	Jan	456.000			
6	11%	April	17%	Okt	15%	Jan	454.000	-	-	-
7	07%	April	05%	Okt	05%	Jan	278.000	+	+	-
8	11%	Maj	06%	Nov	06%	Jan	116.000	+	-	-
9	12%	Maj	08%	Nov	05%	Jan	145.000	+	-	-
10	17%	Maj	08%	Nov	06%	Jan	179.000	+	+	+
11	10%	Juni	08%	Dec	09%	Jan	249.000	+	-	-
12	13%	Juni	10%	Dec	11%	Jan	215.000	+	-	-

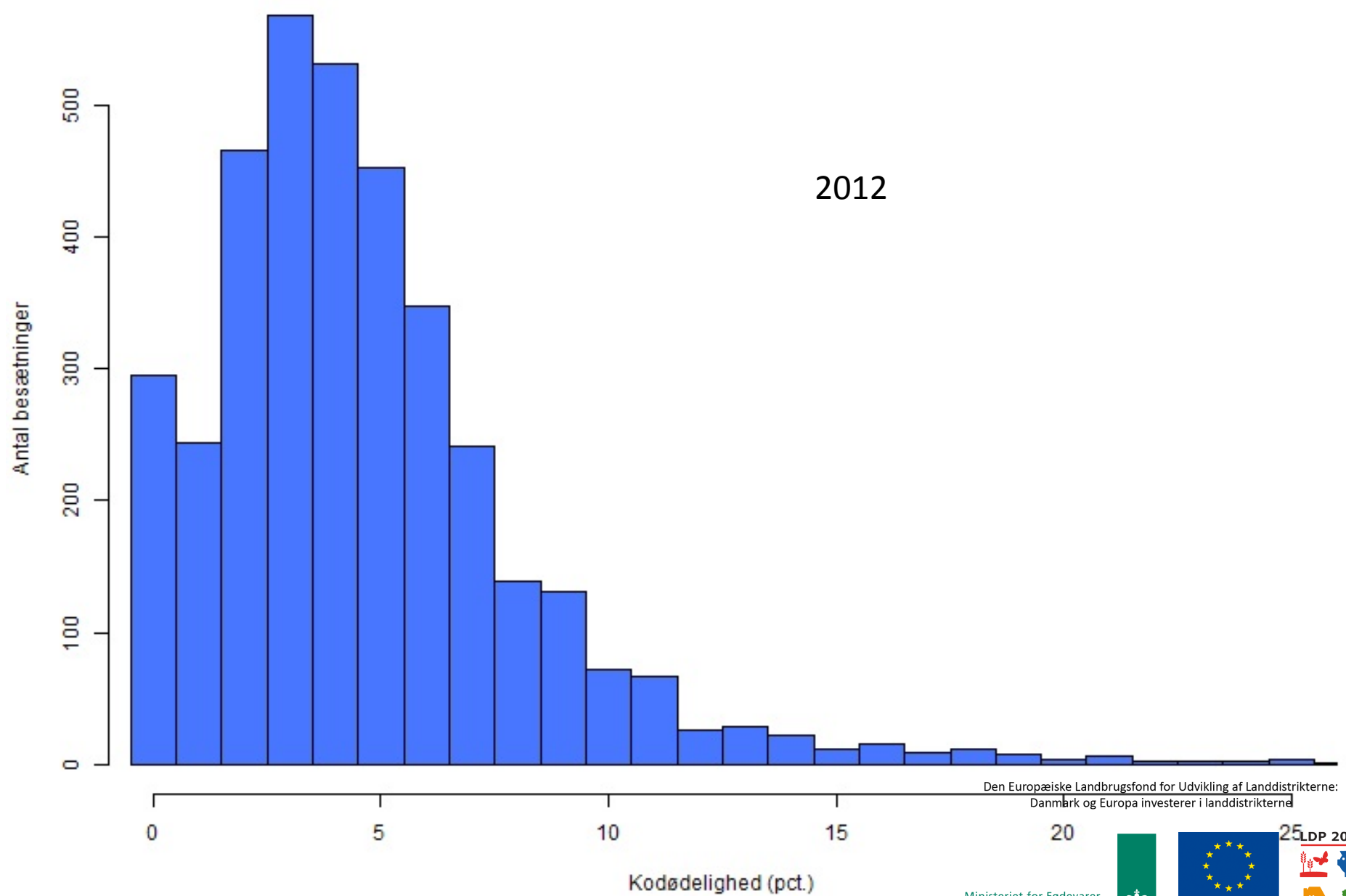
Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Landmark og Europa investerer i landdistrikterne

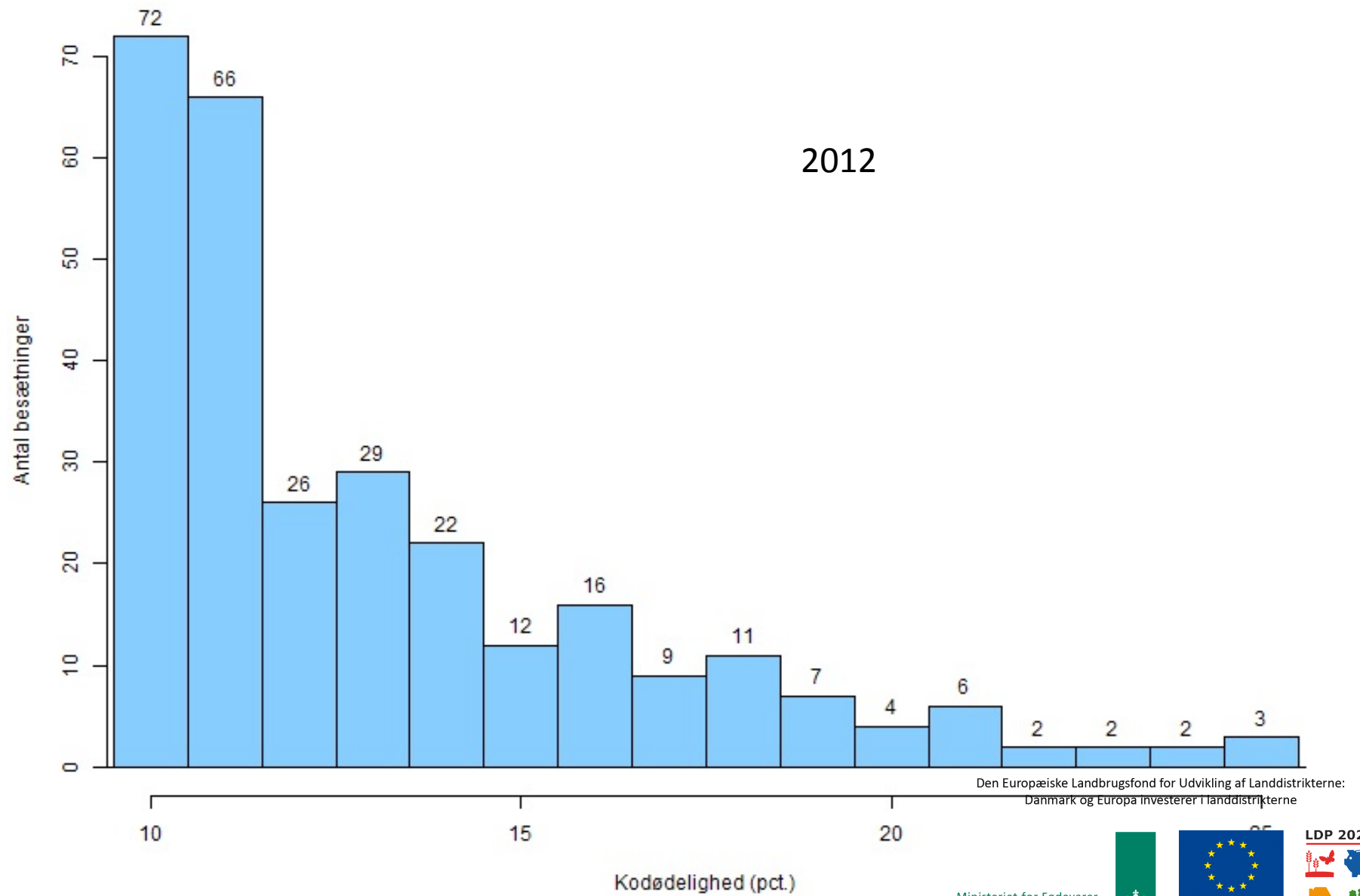
Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Andel af besætninger med > 10 procent dødelighed

• Hele DK	7,9	7 LMO	7,3
1 Centrovice	3,7	8 Syddansk	8,2
2 Heden & Fjorden	4,6	9 Landbo Limfjord	8,4
3 Lemvig Lbf	5,4	10 JYSK	8,6
4 Vestjysk	5,8	11 LandboNord	9,9
5 Bornholm	6,7	12 Gefion	11,1
6 AgriNord	7,2	13 LandboThy	12,2

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

December 2014

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Læring – og 2013/2014

- Fokus på M – F – P
- Motivation – hvem vil?
- Faglig – hvem kan?
- Proces – hvem hjælper?
- Særligt uddannelsesforløb for kvægrådgivere i udvalgte type-besætninger med krav om involvering af mange besætninger – behov for mere tempo

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Hverdagens helte

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Kom ikke helt i mål...

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Udforskning af praktiske procedurer for håndtering af goldperioder og medfølgende konsekvenser

Ser vi det samme?

Mener vi det samme?

Konkluderer vi det samme?

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Besætning

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Find Holger...

10 besætninger er nøje udvalgt på baggrund af datakvalitet og datavaliditet

4 besætninger har i de sidste 3 år ikke set klinisk ketose blandt nykælverne

Kan du finde besætningerne,
- hvis du kender til pasningsrutiner og strategi for goldperioden?

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Besætning	Afgold
1	Periode
2	Straks
3	Periode
4	Periode
5	Periode
6	Straks
7	Straks
8	Straks
9	Periode
10	Straks

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Besætning	Afgold	Forløb
1	Periode	7 uger Stram
2	Straks	7-9 uger Stram
3	Periode	7 uger Stram
4	Periode	7 uger Stram
5	Periode	7-10 uger Middel
6	Straks	7 uger Stram
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3
8	Straks	7 uger Stram
9	Periode	7 uger Stram
10	Straks	6-8 uger Middel

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Besætning	Afgold	Forløb	Fodring
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ringe
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Besætning	Afgold	Forløb	Fodring	Hold
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel	Få flyt
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God	Få flyt * Huld
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Få flyt
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs	Mange flyt
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God	Mange flyt * Huld
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly	Mange flyt
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ringe	Mange flyt
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Mange flyt
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God	Få flyt
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel	Mange flyt

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Besætning	Afgold	Forløb	Fodring	Hold	Opstald
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel	Få flyt	Middel * Dybstrø
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God	Få flyt * Huld	God * Stor bås
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Få flyt	Middel
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs	Mange flyt	Ring * Belæg
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God	Mange flyt * Huld	Middel
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly	Mange flyt	God * Plads
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ring	Mange flyt	Middel * Stor bås
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Mange flyt	Middel * Få ædepl
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God	Få flyt	Middel * Dybstrø
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel	Mange flyt	God * Dybstrø

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

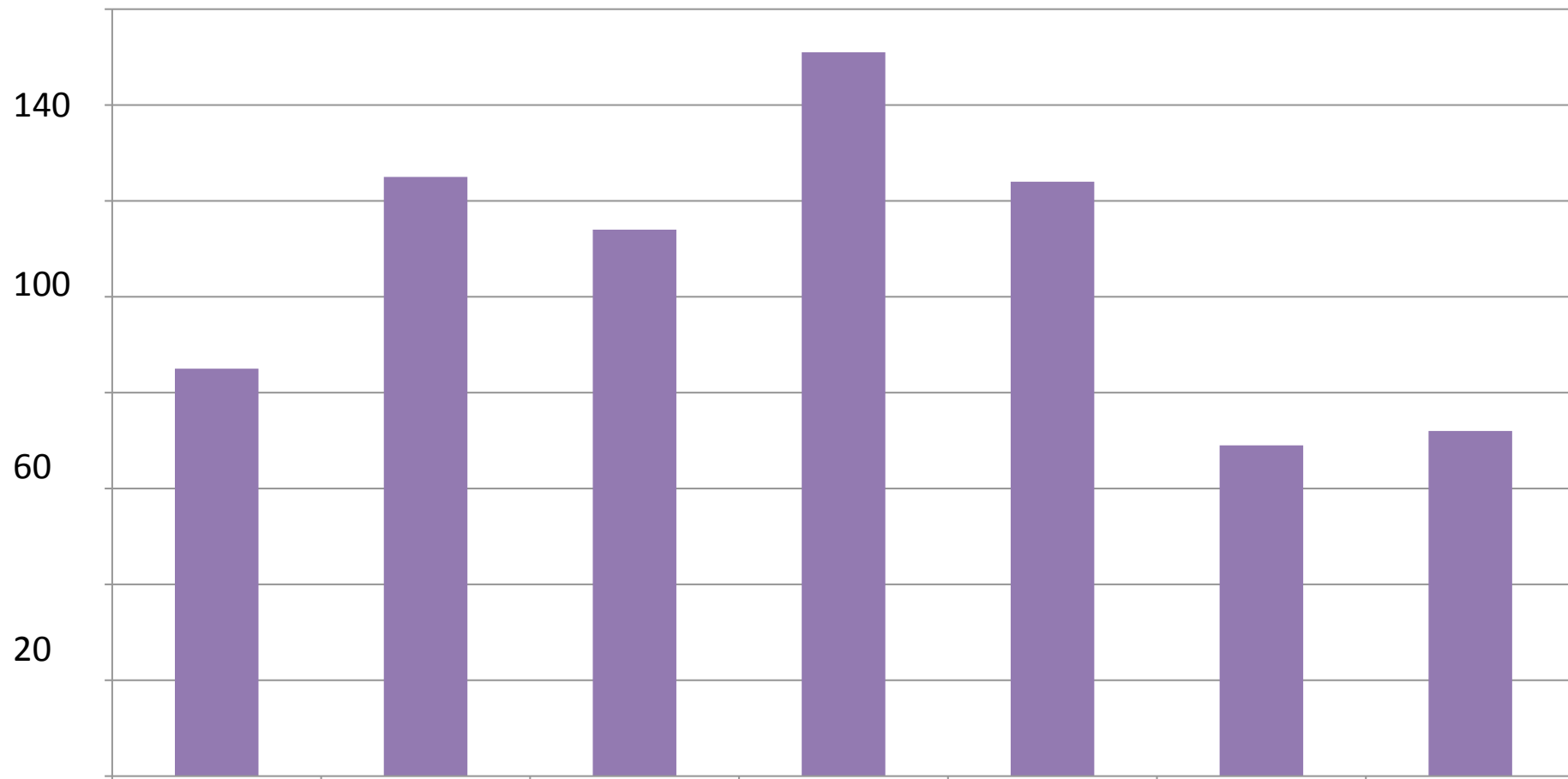
Besætning	Afgold	Forløb	Fodring	Hold	Opstald	Kvier
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel	Få flyt	Middel * Dybstrø	Følger køer
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God	Få flyt * Huld	God * Stor bås	Følger køer
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Få flyt	Middel	Følger køer
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs	Mange flyt	Ringe * Belæg	Følger køer
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God	Mange flyt * Huld	Middel	Plads
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly	Mange flyt	God * Plads	Følger køer
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ringe	Mange flyt	Middel * Stor bås	Følger køer
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Mange flyt	Middel * Få ædepl	Følger køer
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God	Få flyt	Middel * Dybstrø	Egen grup
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel	Mange flyt	God * Dybstrø	Følger køer

Besætning	Afgold	Forløb	Fodring	Hold	Opstald	Kvier	Repro
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel	Få flyt	Middel * Dybstrø	Følger køer	Gul
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God	Få flyt * Huld	God * Stor bås	Følger køer	Lysegrøn
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Få flyt	Middel	Følger køer	Lysegrøn
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs	Mange flyt	Ringe * Belæg	Følger køer	Rød
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God	Mange flyt * Huld	Middel	Plads	Orange
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly	Mange flyt	God * Plads	Følger køer	Lysegrøn
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ringe	Mange flyt	Middel * Stor bås	Følger køer	Grøn
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Mange flyt	Middel * Få ædepl	Følger køer	Lysegrøn
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God	Få flyt	Middel * Dybstrø	Egen grup	Gul
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel	Mange flyt	God * Dybstrø	Følger køer	Gul

Besætning	Afgold	Forløb	Fodring	Hold	Opstald	Kvier	Repro	Ketose
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel	Få flyt	Middel * Dybstrø	Følger køer	Gul	
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God	Få flyt * Huld	God * Stor bås	Følger køer	Lysegrøn	
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Få flyt	Middel	Følger køer	Lysegrøn	
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs	Mange flyt	Ringe * Belæg	Følger køer	Rød	
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God	Mange flyt * Huld	Middel	Plads	Orange	
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly	Mange flyt	God * Plads	Følger køer	Lysegrøn	
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ringe	Mange flyt	Middel * Stor bås	Følger køer	Grøn	
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Mange flyt	Middel * Få ædepl	Følger køer	Lysegrøn	
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God	Få flyt	Middel * Dybstrø	Egen grup	Gul	
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel	Mange flyt	God * Dybstrø	Følger køer	Gul	

Besætning	Afgold	Forløb	Fodring	Hold	Opstald	Kvier	Repro	Ketose
1	Periode	7 uger Stram	Hver 2 dag Middel	Få flyt	Middel * Dybstrø	Følger køer	Gul	Grøn
2	Straks	7-9 uger Stram	Hver 2 dag God	Få flyt * Huld	God * Stor bås	Følger køer	Lysegrøn	Rød
3	Periode	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Få flyt	Middel	Følger køer	Lysegrøn	Orange
4	Periode	7 uger Stram	Græs og majs	Mange flyt	Ringe * Belæg	Følger køer	Rød	Grøn
5	Periode	7-10 uger Middel	Restriktiv God	Mange flyt * Huld	Middel	Plads	Orange	Grøn
6	Straks	7 uger Stram	Ad lib. Prop-gly	Mange flyt	God * Plads	Følger køer	Lysegrøn	Orange
7	Straks	7 uger 1 8 uger 2+3	Hver 2 dag Ringe	Mange flyt	Middel * Stor bås	Følger køer	Grøn	Lyserød
8	Straks	7 uger Stram	Restriktiv Middel	Mange flyt	Middel * Få ædepl	Følger køer	Lysegrøn	Rød
9	Periode	7 uger Stram	Daglig God	Få flyt	Middel * Dybstrø	Egen grup	Gul	Grøn
10	Straks	6-8 uger Middel	Restriktiv Middel	Mange flyt	God * Dybstrø	Følger køer	Gul	Orange

Forskel i tabt DB per årsko pga af ketose

	6	7	8	3	10	2
Ingen ketose	79	75	76	70	87	79
Subklinisk	10	21	8	19	3	6
Klinisk	11	4	16	11	10	15

Hvad dør de rent faktisk af?

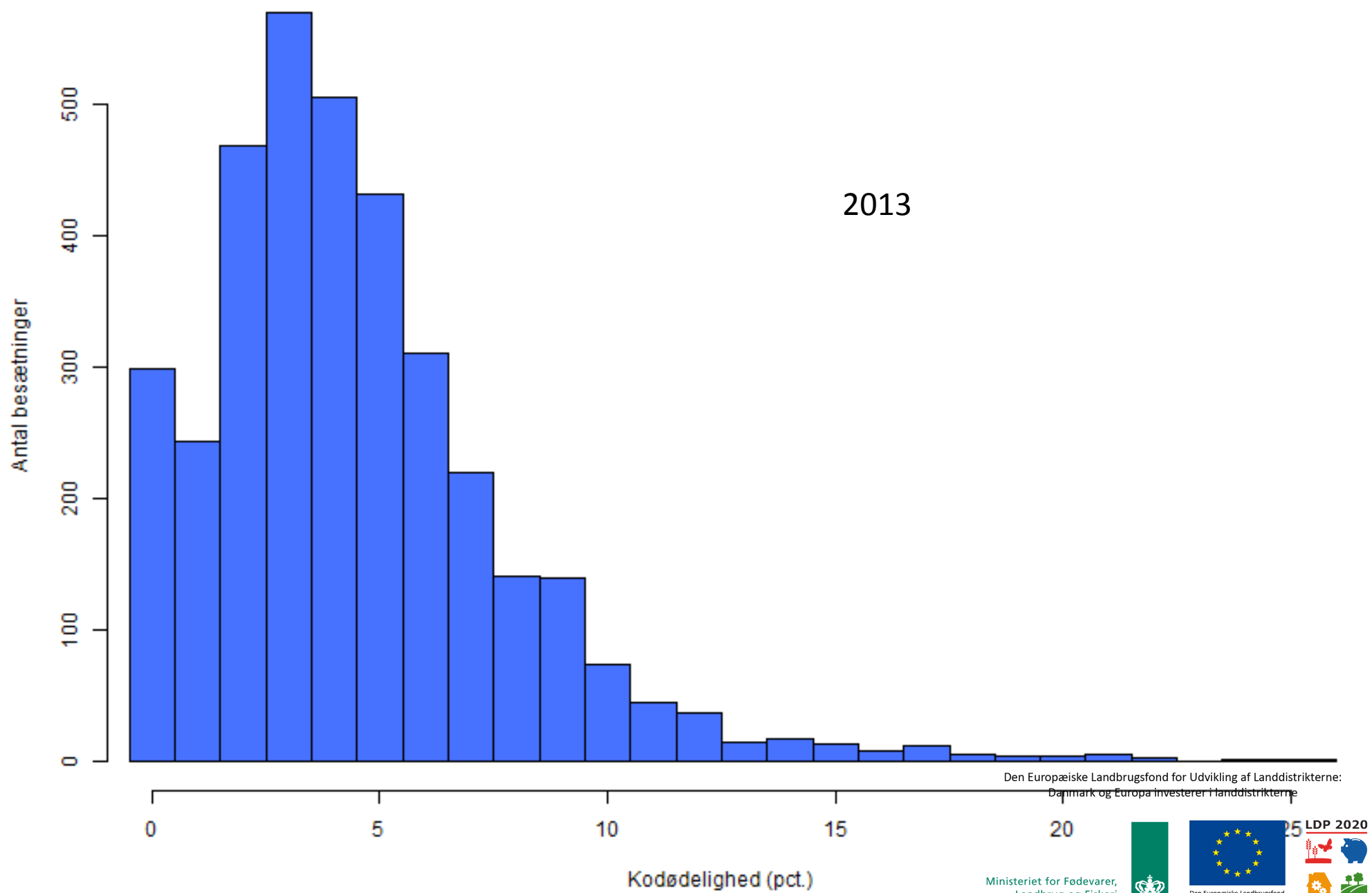
Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

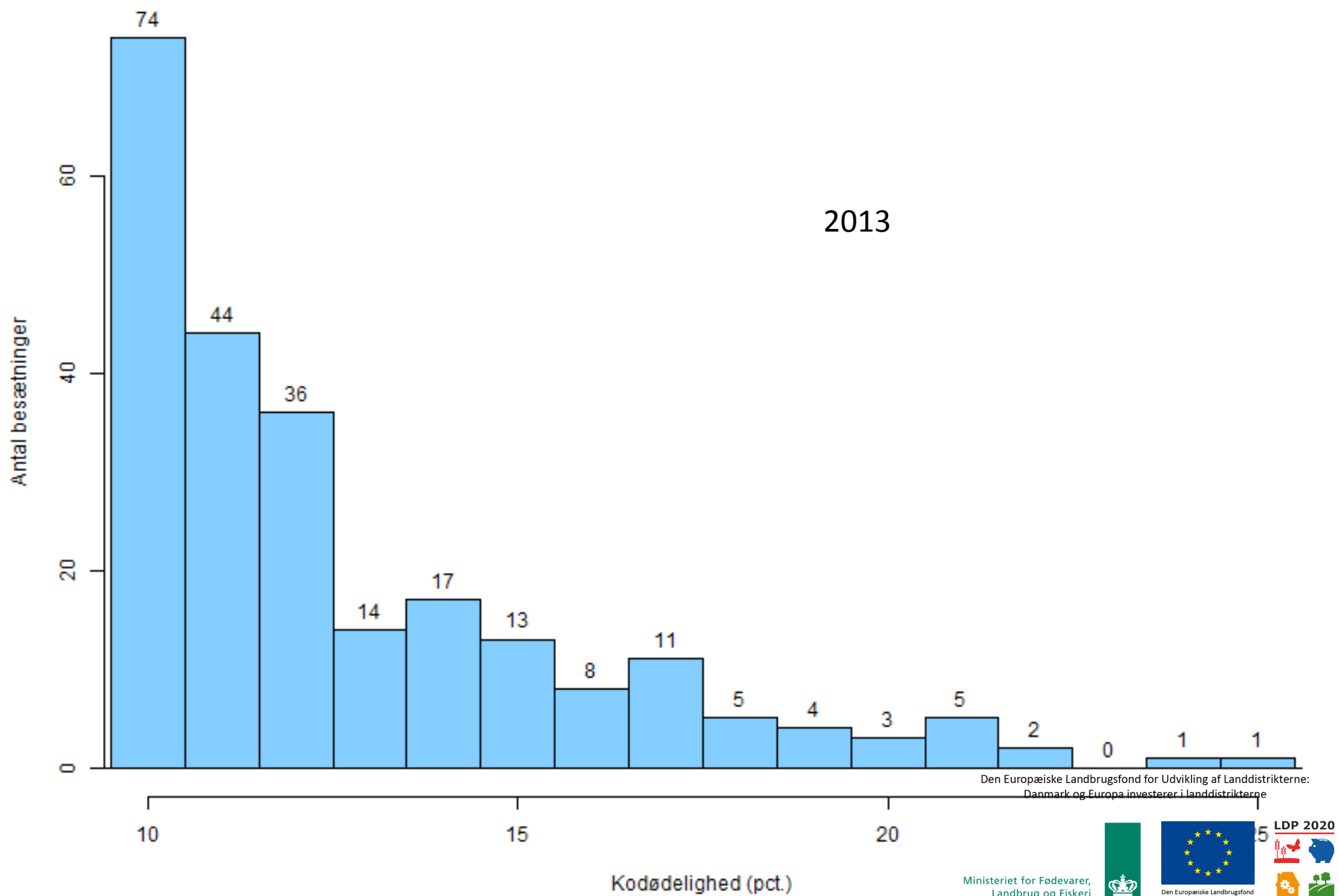
Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Interessenter

- Myndigheder
  - Fødevaresikkerhed, sundhed
- Branche
  - Omdømme, produktion, økonomi
- Industri
  - Markedsføring, brands, økonomi
- Forbrugere
  - Sundhed, markedsføring, opmærksomhed

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Fødevarerproduktion – 'MEGA-trends'

- Bæredygtighed
- Sundhed
- Autensitet
- Dyrevelfærd

Rammebaseret

- Økologi
- Lærkevang
- Dansk Kalv

Dyrebaseret

- Målbart
- Objektivt
- Dynamisk

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

DAKA - dødelighed

- 92 køer
  - Konventionelle SDM besætninger
  - > 50 køer
  - Kodødelighed > gennemsnittet (6%)
  - 50% selvdøde – 50% aflivede
-
- Huld : 54% normale – 46 % undervægtige
  - Læsioner : 5% akutte – 95% kroniske

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

DAKA - forekomst

- Bevægeapparatet i alt: 84%
- Led: 61%
- Yverlidelser: 30%
- Fedtlever: 22%
- Børbetændelse: 17%
- Lungebetændelse: 15%
- Løbedrejning: 13%
- Fremmedlegemer: 8%
- Hjerteklap - betændelse 5%

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Tema	Vurdering
Dokumentation Høj produktion – stolte traditioner Viden Faglig indsigt	Muligheder
Gulve Klov-lemmelidelser Overvågning Håndtering af svage dyr Tidsforbrug/dyr – fokus Overblik Diagnostik Obduktioner	Opgaver
240 besætninger > 10% døde køer Mangel på diagnoser Kroniske skader – ubehandlede Selvdøde	(Skam)plet

Hvad skal der til ?

- Faglig viden
  - Dødsårsager – obduktioner
  - Analytisk tilgang til et kompleks problem
- Motivation – landmænd og rådgivere
- Fastholde indsatsen over tid

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Fremadrettet i 2015

- 25. juni: KU-Sund - Obduktører
- 13. august: DAKA - Obduktører
- 20. oktober: Obduktionsmetode beskrevet – værktøjer, procedurer og diagnose-kasse
- 8. december: Udveksling af erfaringer fra ét fælles besætningsforløb pr. team – Sabro
– Program for opskalering for 2016 præsenteres

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Landbrugsfond
for udvikling af Landdistrikterne

Modellen – lege artis

- Hvad ?
  - Hvem ?
  - Hvor ?
  - Hvornår ?
  - Hvor meget ?
  - Hvorfor ?
  - Hvordan ?
- Beskrivende epidemiologi
- Analytisk epidemiologi
- Intervention og forebyggelse
-
- ```
graph LR; Q1[• Hvad ?] --- B[ ]; Q2[• Hvem ?] --- B; Q3[• Hvor ?] --- B; Q4[• Hvornår ?] --- B; Q5[• Hvor meget ?] --- B; B --- BE[Beskrivende epidemiologi]; Q6[• Hvorfor ?] --> AE[Analytisk epidemiologi]; Q7[• Hvordan ?] --> IF[Intervention og forebyggelse];
```

# Diagnose-kassen

|                      | Luftveje | Mave-tarm | Yver | Ben | Andet |
|----------------------|----------|-----------|------|-----|-------|
| Akut<br>dage         |          |           |      |     |       |
| Mellem skidt<br>Uger |          |           |      |     |       |
| Kronisk<br>Måneder   |          |           |      |     |       |

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:  
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ministeriet for Fødevarer,  
Landbrug og Fiskeri

